

Poslední neděle po Zjevení Páně, 1. února 2009

Texty kázání:

Gen 39,2 „S Josefem však byl Hospodin.“

Ř 8, 26-28 „Také Duch přichází na pomoc naší slabosti. Vždyť ani nevíme jak a za co se modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním. Ten, který zkoumá srdce, ví, co je úmyslem Ducha; neboť Duch se přimlouvá za svaté podle Boží vůle. Víme, že všechno napomáhá k dobrému těm, kdo milují Boha, kdo jsou povoláni podle jeho rozhodnutí.“

Prožili jsme týdny adventní i slavnostní a radostné Vánoce; vstoupili jsem do nového roku a několik neděl po svátku Zjevení Páně.

Všechny tyto svátky jsou v křesťanské tradici spojeny myšlenkou **Boží prozřetelnosti**.

Latinsky providentia – vidět dopředu, vědět, co se stane v budoucnosti, kam se věci posunou.

V Ježíšově početí, narození a všech s tím spojených událostech se děje, co Bůh předem chtěl, připravil, viděl a věděl. I když všechno nejde hladce, jakoby po másle, ale tu a tam je Ježíšův život narušen nebo dokonce ohrožen, přesto vše směřuje k Bohem zamýšlenému cíli vykoupení a spásy světa.

Ve Starém zákoně nacházíme řadu postav, které tvoří jakýsi předobraz Ježíšův. Také tito lidé – David, Daniel nebo třeba Josef – jsou provázeni Boží prozřetelností, směřují k cíli, který jim Bůh předurčil. Připomeňme si biblické vyprávění o údělech Josefových v knize Genesis. Jistě ho dobře znáte; je to napínavé vyprávění, krásně napsané. Uvádí nás do prostředí Egypta, které má exotický ráz, vzpomeneme na faraóna, pyramidy, Nil. Josefův příběh můžeme sledovat z hlediska Boží prozřetelnosti, ta je určující silou v celém dramatickém dění.

V protikladu k biblickému pochopení lidského života určovaného Hospodinovou prozřetelností je jiný pojem, osud (fatum; fatální). Patří do světa nebiblického, řeckého, s nímž se ovšem vyznavači Hospodina museli vždycky vyrovnávat. A musíme to dělat i my, křesťané 21. století. Protože mnoho lidí věří spíše v osud než v Hospodina.

Řekové mají uchováno velmi dramatické vyprávění o **Oidipovi**, které mimořádně zdařile zpracoval řecký dramatik Sofoklés. Zde hraje hlavní roli **osud**, jakási nadzemská mocnost, která si podrobuje všechny, lidi i bohy. Všechno je podrobena neuchopitelné **Nutnosti**. Co se má stát, stane se. Ať děláš, co děláš, předem danému Osudu neuhneš. Ještě dnes říkáme: Je to psáno ve hvězdách – což je ozvuk starého babylónského vidění světa. Oidipus, čestný muž, měl být odstraněn už svým otcem. Ten totiž přijal věštbu, že ho zabije vlastní syn. Proto nechal pacholátko dopravit k jednomu pastýři v horách a ten měl chlapce zabít. Ale ušetřil ho a dopravil ho do rodiny korintského krále, který Oidipa přijal za vlastního. Později přišla ještě další věštba nejen o vraždě otce, ale i o svatbě s vlastní matkou. Oidipus se do Korintu již nevrátil a odešel do světa. Na své cestě zabil v sebeobraně svého otce, nevěda nic o totožnosti zabitého muže. Pak osvobodil Théby od hrozivé Sfingy a přijal nabídku přestavitelů osvobozeného města, aby se oženil se vznešenou ženou. To byla jeho vlastní matka Iokasté, což ovšem Oidipus nevěděl. Později, po dvaceti letech, to už s ní měl Oidipus dva syny, vyšlo najevo, kdo je kdo. Iokasté se oběsila a její syn-manžel si vypíchl oči. Synové ho vyhnali z města. Doprovázela ho jen jeho dcera Antigóné, která ho doprovodila na místa, kde Oidipus, muž zmítaný Osudem, našel klid.

Toto vyprávění děsí mnohé lidi ještě dnes. Když jsme svědky různých nešťastných událostí nebo nevyléčitelných nemocí, může nás napadnout, že to je osudové. Najednou se tu objeví leukémie nebo roztroušená skleróza nebo člověk kypící zdravím náhle zemře na rakovinu. Není snadné odolat přesvědčivosti tohoto zlého dění a nepoddát se přitom jakési síle osudovosti a ukolébávat se lacinou nadějí: Možná, že já tomu nejhoršímu ujdu.

Spíše než podléhat síle osudového pochopení života je lépe se ponořit vždy znovu do biblických příběhů, dnes do **příběhu Josefova**. A přitom si připomínáme ujišťování apoštola Pavla, že

milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému. Sloveso, kterého je zde užito (*synergein*) napovídá, že všechny okolnosti spolupracují k tomu, aby člověk, který se spustil na Boha, svého Pána a Opatrovatele, okusil a okoušel to, co je dobré, sladké, užitečné, a co má dobrý, nezkalený výhled.

A zároveň mi přichází na mysl báseň svědka a mučedníka Kristova Dietricha Bonhoeffera v působivém překladu Petra Pokorného (DEZ 697): „*Moc předivná nás tiše obestírá, a proto čekám příští uklidněn. Bůh je dnes s námi, svědčí naše víra, a bude s námi každý nový den.*“

Josef přišel na svět až jakoby na konec. Ráchel se konečně dočkala. Josef znamená: Bůh přidává, dává i to, co se nečekalo, **něco navíc**, víc, než se čekalo. Hospodin je náš Bůh proto, že je „víc než Bůh“, Bůh, známý již nějak naší zkušenosti, ve své dobrotivé božskosti dělá víc a jedná jinak, než bychom čekali. Josef byl otcem milován, bratry nenáviděn, jakoby vláčen osudem, určen k pomalé smrti v bezvodé cisterně. A později, po základním počátečním úspěchu (správcem u Putifara), hozen do egyptské kobky, kde neměl žádný výhled: zavřen do úplné izolace, jen spoluvězňové byli jeho spolulidmi, tam dole. Později se dostal „nahoru“, objasnily sny faraonovy a stal se po faraonovi druhým nejvyšším mužem Egypta. Ještě později přijal bratry i svého otce Jákoba. Vystupoval jako ten, kdo odpouští všechno kruté a zlé už totálním zapomenutím na křivdy, jichž se na něm ti rodní lidé dopustili. Prostírá se čistý stůl, slaví se hostina. Josef, ač sám neměl tyto ambice, se stává Živitelem lidí, egyptských i těch z Asie. Žalm 139 hlásí otevřeným duším, že Bohu (Hospodinu, Pánu) nelze uniknout, a že to je dobře. Žalmistovy úvahy můžeme na základě josefovských vyprávění rozvinout na druhou stranu: Nelze se vyhnout ani tomu neočekávatelnému, obdivu hodnému, riskantně krásnému, co pro nás náš Pán přichystal. Pravda nejenom že platí, ona též plánuje, strhává nás do své hry, hází nám rukavici, ale abychom ji chytili, musíme poskočit hodně dopředu, natáhnout se.

Kde je skryté tajemství Josefova **důvěrování Bohu za všech okolností?**

Zřejmě zdůrazněně slyšíme z podání biblického svědka, který s radostí konstatuje:

„S Josefem však byl Hospodin“ (Gn 39,2). Říká se to na počátku jeho působení u Putifara, ale pak znova hned po jeho uvržení do jámy vězení. V tom a tím je Bůh Bohem, Hospodin Hospodinem, Ježíš Kristem: Je s námi. Nejsme ubohými tvory, které někdo hodí na dno jámy, z níž nelze vylézt. Skrytá a mocná energie Páně nás zachycuje, když nás někdo chce shodit do podsvětí. Nejsme určeni pro peklo. A nejen to: něco z té Energie se přenáší i do našeho okolí. Začalo se doopravdy dařit i Josefovu egyptskému pánu. „Jeho pán viděl, že je s ním Hospodin.“ (Gn 39,3).

Ale toto Hospodinovo bytí s Josefem nepřestalo ani tehdy, když byl tento Boží služebník „vsazen“ do Putifarovy „celey smrti“. I tady konstatuje svatopisec: „Ale Hospodin byl s ním“ (Gn 39,21). Rozprostřel nad ním křídla svého milosrdenství a zjednal mu přízeň u velitele pevnosti“ (v.21b).

Boží provázení životem neznámá, že se nám vždycky vede dobře a že obloha nad námi je vždy modrá. A ne vždycky vyvázneme životem. Ohrožení ze strany našich blízkých (i velmi blízkých) i mocných a vzdálených může být mnohdy akutní. Prorok Jeremiáš zahynul kdesi v Egyptě, pravděpodobně mučednickou smrtí. Apoštol Pavel píše o zkušenosti, že v takových „osudových“ chvílích nevíme ani, za co se modlit; ale Duch svatý přichází na pomoc naší slabosti a modlí se za nás „lkáními nevypravitelnými“; a že On podle Boží vůle prosí za věřící, Boha milující lidi. A tak potom nám, kdo milujeme Boha, všechny věci napomáhají k dobrému.

Pak nás ani snadný ani bolestný život, ani svízelná smrt nemohou odloučit od lásky Hospodinovy a Ježíšovy. To BOŽÍ „S“ zůstává.

„Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu“ (Ř 8,38n).

Velikonoce, advent i Vánoce zvěstují, že máme to z nebe štěstí, že nejsme sami svoji, nýbrž Hospodinovi a Ježíšovi. Haleluja! Amen.

Děkujeme ti, Pane Ježíši Kriste, že ti smíme patřit v životě i ve smrti. Tebe Boží prozřetelnost poslala na tento svět, abys prošel událostmi, které by svět nazval osudovými, ale na konci září tvé vítězství nad d'áblem a smrtí. A každý, kdo v tebe věří, je ti připodobněn. Dej proto, ať děkujeme, když prožíváme pohodu a jas, a ať nezoufáme a nevzdáváme se, když musíme nést kříž a procházet soutěskou, z níž není výhled. Ať vždycky, za všech okolností víme, že jsi s námi a budeš s námi zítra i každý nový den. Amen

* Čtení: Ž 139,1-16 * Poslání 1Pt 5,8-10 * Písňe: 138, 610, 440, 702, 485

jh

Vstupní modlitba

Svatý a laskavý Hospodine,

přicházíme k tobě, abychom nabrali síly, občerstvili se, rozjímali nad tvým majestátem a nesmírnou silou tvého odpuštění. Děkujeme, že jsi to ty, kdo jsi nás stvořil pro svoji i naši radost. Dej, prosíme, abychom se vždycky radovali, vždycky se modlili, vždycky spolupracovali s tebou a ve tvé síle vedli svůj zápas s d'áblem, hříchem a svým sobectvím. Děkujeme, že tu smíme být s tebou i s lidmi, kteří hledají na prvním místě tvé království. Děkujeme, že zachovááš církev i tento náš malý sboreček a počítáš s námi ve svých plánech spásy. Dej nám pochopit, jak veliká je to čest, a ved' nás, abychom skutečně byli svědky tvého Syna, a to slovy i skutky. Osvěcuj nás světlem svého Ducha a nasycuj naše duše sladkostí svého slova. Dej, ať se tě držíme a důvěřujeme ti, i když nás někdy svírají trápení a zkoušky, i když mezi námi a smrtí je jen krůček. Pomoz nám žít radostně, zpívat ti a oslavovat tě, neboť tvůj Syn nás vykoupil a přešel ze smrti do života. A náš život je skryt s Kristem v tobě, Hospodine.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jako byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věků. Amen